

LUX ET VERITAS

Lietuvos mokslų akademijos žinios

Informacinis leidinys 2014 m. nr. 3 (69) | Įsteigtas 1994 m.

LMA tikrasis narys
Juozas Vidmantis Vaitkus,
konferencijos Mokslinio
komiteto pirmininkas

Taip Dieve duok kožnam, kurs mūsų Lietuvą garbin
Ir lietuviškai kalbėdams baudžiavą seka.
Tam Dieve duok sulaukt kasmets pavasarį sveiką,
Ogi pabaigus tą, po tam ir vasarą linksmą.

Kristijonas Donelaitis, *Metai* (1818)

Nanotechnologijos: mokslas ir praktika

LMA kartu su Lietuvos pramonininkų konfederacija ir AB koncernu *Achemos grupė* gegužės 15–16 dienomis surengė tarptautinę konferenciją „Nanotechnologijos: mokslas ir praktika“, kurioje aktyviausiai dirbantys šioje perspektyvioje srityje Lietuvos mokslininkai ir kolegos bei bendradarbiai iš užsienio pristatė 53 kviestinius ir žodinius pranešimus, o jaunieji tyrėjai pateikė 32 standinius pranešimus.

Konferencijoje buvo išskirtinai paminėtas ilgametis Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentas dr. Bronislovas Lubys, inicijavęs šios konferencijos organizavimą, bet nesulaukęs jos atidarymo. Pranešimą apie dr. B. Lubio veiklą perskaitė ilgametis jo kolega LR susisiekimo ministras Rimantas Sinkevičius. Dr. B. Lubio įvairiapusę veiklą iliustravo konferencijos Organizacinio komiteto pirmininkas LMA tikrasis narys Vladas Algirdas Bumelis.

Nanotechnologijų srities daugiadalykiškumą puikiai iliustravo prof. B. N. Čičkovas iš Hanoverio Lazerių centro Nanotechnologijų skyriaus, perskaitęs

Nanotechnology:
Research and Development

pranešimą apie lazerines technologijas suformuojant nanodaleles ir „spausdinant“ ląsteles. Kviestieji pranešėjai iš Vokietijos, Šveicarijos, Škotijos, Švedijos, Austrijos, Lenkijos nanomokslo centrų pristatė šių šalių pasiekimus, demonstruodami jungtines kelių mokslo sričių tyrėjų komandas.

Konferencija atskleidė, kad Lietuvoje tokius darbus vykdo nedidelės tyrėjų grupės, nevykdančios didelių programų. Siekiant geresnių rezultatų šalyje būtina skirtingų sričių tyrėjus kryptingai skatinti siekti praktinių tikslų elektronikoje (apimant optoelektroniką ir lazerius), vaistų pernašoje, regeneracinėje medicinoje, taip pat įvairios paskirties jutiklių srityje.

Dauguma tyrėjų, dirbančių funkcinį darinių ir nanotechnologijų srityje, dirba Vilniaus universiteto Fizikos ir Chemijos fakultetuose, Taikomųjų mokslų,

Biotechnologijos, Biochemijos ir Onkologijos institutuose, Lietuvos sveikatos mokslų universitete, Kauno technologijos universitete, taip pat ir Fizinių ir technologijos mokslų centre. Lietuvoje dirbantys chemikai, fizikai, gyvybės mokslų atstovai pajėgūs gauti tarptautinio aktualumo nanotechnologijų plėtros rezultatus. Jie siūlo nanodalelių ir nanodariniais modifikuotų medžiagų paviršių sintezės ir modifikavimo metodus, būdus sintetinti metalines (aukso, sidabro), polimerines nanodaleles, taiko lazerių spinduliuotę nanoobjektams gaminti, naujais metodais tiria medžiagas, eksperimentiškai konstruoja dirbtinius biologinius audinius iš autologinių nepilnos diferenciacijos ląstelių bei 3D spausdintuvu

ir/arba lazeriu mikrostruktūrizuotų polimerinių karkasų, moka patikrinti ir tokių dirbtinių audinių biologinį suderinamumą eksperimentuose *in vivo*.

Konferencijos Mokslinis ir Organizacinis komitetas pažymi, kad šiuo metu neskatinamas akademinų institucijų skirtingų padalinių bendradarbiavimas. Sėkmingai veiklai reikalingas finansinis pagrindas, todėl reikia koreguoti mokslinės veiklos vertinimą, gerinti sąlygas atsirasti daugiadalykiniams tyrimams imliam verslui. Skirtingų sričių mokslininkų kooperavimosi stimuliacija, jų darbų koncentravimas į naujus gaminius ir paslaugas leistų mūsų tyrėjų esamam įdirbiui nanotechnologijų srityje tapti tvirta pramoninės veiklos, pumpurinių įmonių kūrimosi prielaida.

LMA prezidento ir prezidiumo veikla

Gegužės mėn. LMA prezidentas Valdemaras Razumas valstybės vadovų – Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkės Loretos Graužinienės, Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko Algirdo Butkevičiaus – buvo kviečiamas į renginius, skirtus Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje dešimtmečiui. Gegužės 19 d. V. Razumas dalyvavo švietimo ir mokslo ministerijoje Lietuvos mokslo tarybos ir Lietuvos mokslų akademijos bendros ekspertų grupės išvadų dėl Lietuvos MTEP ir inovacijų prioritetų (sumanios specializacijos) kelrodžių pristatyme. Birželio 2 d. – LR Prezidentūroje Valstybės apdovanojimų tarybos posėdyje, birželio 4 d. – LR Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto posėdyje, kuriame buvo svarstoma LMA 2013 m. veiklos ataskaita.

Antrąjį 2014 m. ketvirtį V. Razumas tarė įžangos žodį tarptautinėse konferencijose „Psichosocialinė pagalba ir bendradarbiavimo įgūdžiai onkologijoje: iššūkiai ir patirtys“ (05-09), „Nanotechnologija: mokslas ir praktika“, taip pat konferencijose „Negausių tautų likimai ir švietimas globaliame pasaulyje“, skirtose habil. dr. Meilės Lukšienės 100-osioms metinėms paminėti (04-24), ir „Suprasti pasaulį, kalbą ir save“, skirtose Vilniaus universiteto rektoriaus prof. Rolando Pavilionio 70-osioms gimimo metinėms (05-16), pradėjo diskusiją „Mokslas ir lietuvių kalba“ (05-08); uždarė

tarptautinę filosofijos olimpiadą IPO 2014 bei įteikė apdovanojimus laureatams (05-18).

V. Razumas organizavo LMA prezidiumo, Aukštojo mokslo tarybos posėdžius, dalyvavo bendrame Lietuvos universitetų rektorių konferencijos ir Lietuvos pramoninkų konfederacijos, Tyrėjų karjeros programos valdymo komiteto, Vilniaus universiteto priėmimo komisijos posėdžiuose.

Prezidentas susitiko su Baltarusijos valstybinio mokslo ir technologijų komiteto pirmininku Aleksandru Šumilinu, kuriame dalyvavo Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas Dainius Haroldas Pauža bei Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros direktorius Arūnas Karlonas. Susitikime su LMA Vrublevskių bibliotekos vadovybe, Vyriausybės kanceliarijos bei Švietimo ir mokslo ministerijos atstovais buvo svarstomi bibliotekos renovavimo klausimai.

* * *

Antrajame ketvirtyje viena svarbiausių LMA prezidiumo užduočių – pasirengti LMA narių visuotiniam ataskaitiniam susirinkimui, kuriame bus tvirtinama LMA 2013 m. veiklos ataskaita. Viceprezidentas Domas Kaunas nuolat informuodavo prezidiumo narius apie jos rengimo eigą. Viceprezidento iniciatyva taip pat buvo gvildinti LMA periodinių mokslo žurnalų

leidybos klausimai bei aptarti Lietuvos mokslo periodikos 2014 metų ekspertinės patikros rezultatai.

LMA prezidiume buvo svarstomi LMA jaunųjų mokslininkų stipendijų, LR Prezidentų vardinių stipendijų aukštųjų mokyklų studentams, Pasaulio mokslininkų federacijos stipendijai gauti konkursų organizavimo klausimai. LMA vyriaus. mokslinio sekretoriaus Vytauto Basio iniciatyva buvo rengiamos, unifikuojamos, tvirtinamos konkursams teikiamos paraiškos, vertinimo kriterijų formos, tikslinami nuostatai, nes artimiausiu metu LMA svetainėje numatoma įdiegti elektroninę paraiškų registravimo sistemą.

Prezidiumo nariai aptarė naujos redakcijos Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 pakeitimo įstatymo

projektą ir iš esmės pritarė 15 str. „Lietuvos mokslų akademija“ išdėstytoms nuostatoms.

Rugsėjo mėn. vyks LMA tikrųjų narių rinkimai. Paskelbus laisvas LMA tikrųjų narių vietas, buvo iškelti ir įregistruoti kandidatai. Balandžio 15 d. prezidiumo posėdyje LMA tikrasis narys Albertas Malinauskas informavo, kad kandidatų į LMA tikruosius narius tinkamumui įvertinti ekspertų komisija atliko pirminę dokumentų peržiūrą ir konstatavo, jog visi kandidatai iš esmės atitinka keliamus reikalavimus. LMA prezidiumui patvirtinus įregistruotų kandidatų sąrašą, mokslų skyriuose buvo organizuoti kandidatų į LMA tikruosius narius mokslinių pranešimų klausymai.

LMA narių visuotinis susirinkimas ir Šilutės rajono savivaldybės diena

Balandžio 29 d. LMA vyko dviejų dalių renginys: LMA narių visuotinio susirinkimo ataskaitinė sesija ir Šilutės rajono savivaldybės diena. Pradėdamas sesiją, LMA prezidentas Valdemaras Razumas pakvietė tylos minute pagerbti žymaus mokslininko, širdies chirurgijos Lietuvoje pradininko LMA nario Algimanto Jono Marcinkevičiaus atminimą.

LMA narius, valdžios atstovus, svečius iš Šilutės, jaunuosius mokslininkus ir studentus sveikino LMA

prezidentas V. Razumas, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras Dainius Pavalkis, Šilutės rajono savivaldybės meras Šarūnas Laužikas.

Iškilminga sesijos dalis prasidėjo sukaktuvininkų – LMA narių Ramučio Petro Bansevičiaus ir Giedriaus Antano Kuprevičiaus – pasveikinimu ir Švietimo ir mokslo ministerijos įsteigtos Meilės Lukšienės premijos laureato diplomo įteikimu prof. Marijonai Barkauskaitei. Premiją įteikė ir laureatę pasveikino ministras ir LMA prezidentas.

Meninė programa „Kožnas paukštis saviška gėd ...“. Dalyvauja Šilutės folkloro ansamblis „Ramytė“

Pagal tradiciją per ataskaitinę sesiją buvo įteikti diplomai 2013 m. LMA konkursų nugalėtojams bei pagyrimo raštai jauniems mokslininkams ir studentams. Theodoro Grotthuso stipendijos diplomą VU doktorantui Jurgiui Pilipavičiui įteikė LMA tikrasis narys Aivaras Kareiva. Diplomus teikė ir nugalėtojus sveikino LMA vadovybė, švietimo ir mokslo ministras, Šilutės r. savivaldybės meras.

Po to LMA prezidentas pristatė 2013 m. veiklos ataskaitą. Prieš sesiją LMA nariai galėjo susipažinti su ataskaita, todėl didesnių diskusijų nekilo ir ji buvo vieningai patvirtinta. Jau trečią kartą LMA veiklos ataskaitą svarstys ir aprobuos Lietuvos Respublikos Seimas.

Po pertraukos prasidėjo Šilutės rajono savivaldybės diena. Meras Š. Laužikas apibūdino Šilutės

rajo savivaldybės veiklą. Pranešimus perskaitė dr. Saulius Švažas, dr. Arvydas Švagždis, prof. Valentinas Šaulys, dr. Daiva Nazarovienė, prof. Domas Kaunas. Prof. Grasilda Blažienė palankiai įvertino ką tik šilutiškių parengtą ir išleistą lietuvininkų tarmių žodyną. Šilutės muziejaus direktorė Roza Šikšnienė pristatė parodą „Seniausios religinės konfesijos Šilutėje. Evangelikų liuteronų ir katalikų Šv. Kryžiaus bažnyčios“. Šilutės delegacija susipažino su LMA Vrublevskių bibliotekos lobynu, gimnazijų moksleiviai aplankė VU bibliotekos Mokslinės komunikacijos ir informacijos centrą.

Medžiagą parengė LMA vyr. referentė

Lyda Milošienė

LMA skyrių narių visuotiniai susirinkimai

Balandžio ir gegužės mėn. Technikos mokslų skyriuje (TMS) buvo surengti trys skyriaus narių visuotiniai susirinkimai, skirti kandidatų į LMA tikruosius narius mokslinių pranešimų klausymui ir rinkimams. Į TMS elektronikos ir informatikos, energetikos, mechanikos ir medžiagų inžinerijos specialybes buvo iškelta ir įregistruota 16 kandidatų.

Pirmoji pažintis su pretendентаis vyko balandžio 22 d. Mokslinius pranešimus skaitė doc. habil. dr. Algirdas Kaliačka, prof. habil. dr. Gintautas Miliauskas, dr. Sigitas Rimkevičius (energetikos specialybė), prof. habil. dr. Rimantas Barauskas, prof. habil. dr. Genadijus Kulvietis (mechanikos specialybė), prof. habil. dr. Arvydas Palevičius, prof. habil. dr. Arvidas Galdikas, prof. habil. dr. Audrius Sigita Maruška, prof. habil. dr. Algirdas Šačkus (medžiagų inžinerijos specialybė) bei vienas iš elektronikos ir informatikos specialybės kandidatų prof. dr. Julius Žilinskas.

Antrasis susirinkimas buvo skirtas elektronikos ir informatikos specialybės kandidatams. Mokslinius pranešimus skaitė prof. dr. Romas Baronas, prof. dr. Liudas Mažeika, prof. dr. Dalius Navakauskas, prof. habil. dr. Rimvydas Simutis, prof. habil. dr. Rimantas

TMS narių visuotinis rinkiminis susirinkimas gegužės 27 d.

Šeinauskas, doc. dr. Rimantas Vaicekauskas. Finaliniame šio susirinkimų maratono renginyje, vykusiame gegužės 20 d., buvo išrinkti TMS kandidatai į LMA tikruosius narius ir rekomenduoti LMA prezidiumui teikti LMA narių visuotiniam susirinkimui rinkti juos LMA tikraisiais nariais.

Gegužės 6 ir 14 d. įvyko Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus (MFChMS) narių visuotiniai susirinkimai, kuriuose išklausyti 12 kandidatų į laisvas LMA tikrojo nario vietas pranešimai. Gegužės 6 d. pranešimus skaitė chemikai: prof. Vytautas Getautis, prof. Ričardas Makuška, habil. dr. Rimantas

BMGMS narių visuotinio susirinkimo diskusijos. Pirma plane – LMA nariai Benediktas Juodka ir Sofija Kanopkaitė

Diskutuoja TMS tikrieji nariai. Iš kairės: Vladislavas Domarkas, Rymantas Jonas Kažys, Jurgis Kazimieras Staniškis ir Eugenijus Ušpuras

Ramanauskas ir prof. Sigitas Tumkevičius; fizikai: prof. Arūnas Krotkus, prof. Valdas Sirutkaitis, prof. Gražina Tautvaišienė; matematikai: prof. Artūras Dubickas, prof. Remigijus Leipus ir doc. Artūras Štikonas. Gegužės 14 d. pranešimus skaitė prof. Gediminas Juzeiliūnas (fizika) ir prof. Daumantas Matulis (chemija). Po to įvyko aptarimas sekcijose ir buvo pateikti siūlymai MFChMS sudarytai ekspertų komisijai.

Gegužės 7 d. Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus (HSMS) narių visuotiniame susirinkime buvo išklaustyti dviejų pretendentų į vieną ekonomikos specialybės LMA tikrojo nario vietą pranešimai – prof. Romo Lazutkos ir prof. Dalios Štreimikienės. Taip pat į vieną istorijos vietą kandidatuoja prof. Zigmunto Kiaupos bei vienos iš trijų kandidačių į kalbotyros specialybės tikrojo nario vietą – prof. Grasildos Blažienės pranešimai.

Gegužės 20 ir 23 d. įvyko Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus (BMGMS) narių visuotiniai susirinkimai, kuriuose išklaustyti kandidatų į LMA tikruosius narius pranešimai.

Gegužės 21 d. sušauktas Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus (ŽŪMMS) narių visuotinis susirinkimas, kuriame išklaustyti kandidatų į LMA tikruosius narius

pranešimai: dviejų pretendentų į chemijos inžinerijos vietą – prof. Violetos Makarevičienės ir prof. Prano Viškelio, į miškotyros specialybės vietą – prof. Dariaus Danusevičiaus ir kandidato į veterinarijos specialybės vietą – prof. Antano Sederevičiaus. Nutarta kandidatui prof. Petriui Rimantui Venskutonui leisti skaityti pranešimą kitame ŽŪMMS narių visuotiniame susirinkime.

Gegužės 27 d. įvyko MFChMS narių visuotinis susirinkimas, kuriame išrinkti kandidatai į LMA tikruosius narius.

Gegužės 29 d. HSMS narių visuotiniame susirinkime buvo aptartas klausimas dėl žurnalo *Menotyra* leidybos teisių ir išklaustyti dviejų kandidačių į kalbotyros specialybės LMA tikruosius narius – prof. Meilutės Ramonienės ir prof. Aurelijos Usonienės pranešimai. HSMS kandidatų į LMA tikruosius narius rinkimai numatyti rugsėjo mėnesį.

Birželio 3 d. įvyko ŽŪMMS narių visuotinis rinkiminis susirinkimas, kuriame išklaustas prof. P. R. Venskutonio pranešimas ir organizuoti ŽŪMMS kandidatų į LMA tikruosius narius rinkimai. Taip pat aptarta žemės ūkio mokslų srities jaunųjų mokslininkų paraiškų vertinimo ir stipendijų skyrimo komisijos sudėtis.

kronika

>>> Balandžio 15 d. LMA suorganizuota spaudos konferencija, kurioje buvo pristatyta studija *Mokslų populiarinimo sistema* ir informuota apie atliktus darbus. Studijos rengėjai rekomenduoja įsteigti mokslo populiarinimo veiklą koordinuojantį centrą.

>>> Balandžio 15 d. VU bibliotekos Mokslinės komunikacijos ir informacijos centre įvyko BMGMS narių susirinkimas.

>>> Balandžio 17 d. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Žemdirbystės institute paminėtos pro-

Studijos *Mokslo populiarinimo sistema* sudarytojas dr. Rolandas Maskoliūnas ir vienas sudijos rengėjų dr. Darius Baronas

BMGMS nariai VU bibliotekos Mokslinės komunikacijos ir informacijos centre

fesoriaus Juozo Tonkūno 120-osios gimimo metinės. J. Tonkūnas – Žemės ūkio akademijos rektorius, LMA narys, švietimo ministras, politinis kaliny ir tremtinys.

>>> Balandžio 18 d. LMA paminėta Tarptautinė paminklų ir paminklinių vietovių apsaugos diena, kurioje dalyvavo įvairių sričių nekilnojamojo kultūros paveldo tyrinėtojai, Lietuvos savivaldybių paveldo-saugos specialistai.

>>> Balandžio 24 d. ŽŪMMS kartu su Aleksandro Stulginskio universitetu, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru bei Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmais surengė mokslinę konferenciją, skirtą prof. Jurgio Krikščiūno 120-osioms gimimo metinėms.

>>> Balandžio 24–25 d. LMA, Švietimo ir mokslo ministerija, LR Seimas organizavo konferenciją „Negausių tautų likimai ir švietimas globaliame pasaulyje“, skirtą habil. dr. Meilės Lukšienės 100-osioms metinėms paminėti.

>>> Gegužės 6 d. organizuota ekskursija ir paskaita Vilniaus miesto mokyklų moksleiviams VU Gamtos mokslų fakulteto herbariume.

>>> Gegužės 8 d. Vilniaus įgulos karininkų ramovėje organizuota konferencija „Dvasingumo pažinimas – gyvenimo jėga“.

>>> Gegužės 9 d. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Sodininkystės ir daržininkystės institute (LAMMC SDI) įvyko LMA ŽŪMMS bei LAMMC SDI seminaras „Augalininkystės mokslo problemos ir perspektyvos“ bei sodo žydėjimo šventė.

>>> Gegužės 9 d. LMA įvyko Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos dėstytojų Laimos Domikaitės ir pianistės Vaivos Blažienės klasės mo-

kinių koncertas, skirtas Spaudos dienai „Pavasarinės nuotaikos“.

>>> Gegužės 16 d. Visorių informacinių technologijų parke įvyko LMA bendradarbiavimo partnerio – INFOBALT – informacinis renginys „Technologijų perdavimas ir komercializavimas“.

>>> Gegužės 28 d. LMA koncertavo Lietuvos muzikos ir teatro akademijos dėstytojos doc. dainininkės Aušros Stasiūnaitės vadovaujamas ansamblis „Inmezzo“, skirtas ansamblio 10-mečiui. Programoje „Širdis gyvenimą dainuos“ dalyvavo Jurgita Lopetaitė, Ilona Pliavgo, Aušra Stasiūnaitė, Raimonda Janutėnaitė, Lina Urniežūtė, pianistė Nijolė Baranauskaitė.

>>> Birželio 10 d. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Žemdirbystės institute Žemės ūkio mokslo tarybos kartu su LMA ŽŪMMS organizuotame išplėtiniame posėdyje nagrinėtos visai agrarinių mokslų visuomenei svarbios problemos – taikomųjų tyrimų finansavimas, mokslo, studijų ir verslo integracija, spartesnė inovacijų plėtra gamyboje.

>>> Birželio 12 d. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Žemdirbystės institute įvyko mokslinė konferencija „Augalininkystės mokslo naujovės ir technologijų plėtra“, organizuota kartu su LMA ŽŪMMS.

>>> Birželio 18 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje ir LMA paminėtos žymaus Lietuvos mokslininko, mediko, LMA nario prof. Vytauto Girdzijausko 110-osios gimimo metinės.

>>> Birželio 23 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje buvo atidaryta paroda, skirta matematiko, LMA tikrojo nario Konstantino Pilecko 60-mečiui. Parodą parengė LMA Vrublevskių biblioteka bei LMA MFChMS.

LR Prezidentų vardinių stipendijų konkursas

Lietuvos mokslų akademija, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. kovo 21 d. nutarimą Nr. 310 „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidentų Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio, Kazio Griniaus, Jono Žemaičio ir Algirdo Brazausko vardinių stipendijų įsteigimo“, šiemet jau trečią kartą organizuoja kandidatų LR Prezidentų vardinėms stipendijoms gauti atrankos konkursus. Pagal minėtą nutarimą geriausiems Lietuvos studentams teikiamos penkių Lietuvos Respublikos Prezidentų vardinės stipendijos – po penkias kiekvienai iš šešių studijų sričių. Stipendijos skiriamos vieneriems studijų metams už gerus akademinius pasiekimus ir aktyvią mokslinę veiklą. Kandidatai stipendijoms atrankami atsižvelgiant į studijų, mokslinės ir meninės veiklos įvertinimus, dalyvavimą konkursuose, ekspedicijose, mokslinės praktikos projektuose, paskelbtus mokslo darbus ir kt.

Sprendimą dėl stipendijų skyrimo priima švietimo ir mokslo ministras, atsižvelgdamas į LMA siūlymus dėl LR Prezidentų vardinių stipendijų skyrimo 30-čiai geriausių kandidatų. Iš kiekvienos studijų srities skiriama po vieną stipendiją koleginių studijų studentui; po dvi – magistrantūros arba vientisųjų studijų (penktojo arba šeštojo kursų) studentams ir po dvi – pirmosios pakopos universitetinių arba vientisųjų studijų (trečiojo arba ketvirtąjo kursų) studentams. Konkursui pateikiama daug paraiškų: 2012 m. buvo gauta 116 paraiškų iš 15 aukštųjų mokyklų, 2013 m. – 98, o 2014 m. – 94 paraiškos iš 16 aukštųjų mokyklų.

Šiais metais siūloma skirti 26 stipendijas (iš 30 galimų).

Silva Aukštinaitenė, Matematikos, fizikos
ir chemijos mokslų skyriaus mokslinė sekretorė

renginiai – konferencijos – akademiniai skaitymai

Dirvožemininkų konferencija

Balandžio 9 d. Lietuvos dirvožemininkų draugija prie LMA ŽŪMMS kartu su LRS Kaimo reikalų komitetu Aleksandro Stulginskio universitete surengė mokslinę konferenciją „Dirvožemis ir aplinka – 2014“, kurioje dalyvavo apie šimtas šalies mokslininkų agrarininkų – dirvožemininkų, agrochemikų, agronomų, miškininkų, hidrotechnikų, būrys politikų ir verslo atstovų. Perskaityta 16 pranešimų aktualiais dirvožemio mokslo ir praktikos klausimais: dirvožemio derlingumo (prof. Gediminas Staugaitis, prof. Kęstutis Romanekas), tvarumo, stabilaus našumo ir saugos (dr. Virginijus Feiza, dr. Stanislava Maikštėnienė), politikos (doc. Jonas Volungevičius, dr. Virgilija

Gregorauskienė), miško žemėnaudos (dr. Kęstutis Armolaitis) ir kt. Įvyko LRS Kaimo reikalų komiteto išvažiuojamasis posėdis „Dirvožemio teisinė apsauga ir dirvožemio įstatymo rengimo būtinybė“, kuriam vadovavo komiteto pirmininkas Saulius Bucevičius. Diskusijoje nutarta sudaryti darbo grupę, kuri rengtų dirvožemio naudojimą ir jo saugą reglamentuojančius teisinius aktus.

LMA tikrasis narys Zenonas Dabkevičius,
Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus pirmininkas
LMA tikrasis narys Algirdas Juozas Motuzas,
ŽŪMMS Dirvotyros, agrochemijos ir žemdirbystės
sekcijos pirmininkas

Geografai – mokytojams

Balandžio 16 d. LMA didžiojoje konferencijų salėje jau antrą kartą įvyko konferencija „Geografijos mokslo aktualijos: mokslininkai – mokytojams“.

LMA tikrasis narys, VU Gamtos mokslų fakulteto Geologijos ir mineralogijos katedros prof. Gediminas Motuza supažindino su Lietuvoje randamais ir eksploatuojamais gamtos ištekliais. Lietuvos socialinių tyrimų centro Visuomenės geografijos ir demografijos instituto mokslo darbuotojas doc. Vidmantas Daugirdas kėlė klausimus, kas ateityje laukia retai apgyventų Lietuvos teritorijų ir visos Lietuvos, kai po 20–30 metų pusė jos teritorijos liks beveik be gyventojų.

Gamtos tyrimo centro Geologijos ir geografijos instituto vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Darius Jarmalavičius apibūdino Baltijos jūros krantų situaciją, paaiškino, kiek žmogus prisideda prie krantodaros procesų. VU Gamtos mokslų fakulteto Geografijos ir kraštotvarkos katedros lektorius dr. Rolandas Tučas pranešime „Konfliktų geografija“ aptarė pasaulio politinius įvykius, kurie vyko pasibaigus šaltajam karui. Pranešėjas nurodė pagrindines konfliktų kilmės geografines priežastis ir geografinės bei geopolitinės aplinkos konteksto svarbą karinio konflikto eigai. VU Gamtos mokslų fakulteto Hidrologijos ir klimatologijos katedros prof. LMA tikrojo

nario Kęstučio Kilkaus nuomone, daugelio Lietuvos ežerų hidrologinį vaidmenį upės baseine, ežerų hidrochemiją ir hidrofiziką, o dažnai ir evoliucijos kryptį lemia jų hidrogeologinis aktyvumas – ryšiai su požemine hidrosfera.

Į konferenciją atvykusi mokslininkė iš Leipcigo Leibnico geografijos instituto (Vokietija) dr. Carola Neugebauer pateikė atlikto tarptautinio tyrimo rezultatus apie Centrinės ir Rytų Europos miestų gyvenamųjų rajonų socialinę gyventojų kaitą bei teritorinius pokyčius po 1990 metų.

Aplinkos ministerijos Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento Kraštovaizdžio skyriaus vyriaus. specialistė dr. Giedrė Godienė kalbėjo apie Europos kraštovaizdžio konvenciją ir jos galimybes Lietuvai. Lietuvos edukologijos universiteto doc. Zigmas Kairaitis kalbėjo apie globalizacijos procesų įtaką Lietuvos mokyklinės geografijos ugdymo turinio struktūriniais pokyčiams, pateikė išvalgų dėl tolesnio geografijos pažinimo. VU Geografijos ir kraštotyros katedros prof. Dovilė Krupickaitė apibendrino konferenciją ir vadovavo diskusijai.

Šarūnas Gerulaitis, Ugdymo plėtotės centro Socialinių mokslų, dorinio ugdymo ir kūno kultūros poskyrio vedėjas

Vilnius 2014: įsidėmėtina tarptautinė mokykla

Man teko didelė garbė kalbėti XIX Vilniaus tarptautinėje pediatriinės pulmonologijos konferencijoje-mokykloje balandžio 18 d., kaip vienam iš tarptautinių pranešėjų, kartu su prof. Paulu Brandu iš Zwolle, Nyderlandai, ir dr. Anne Thomson iš Oksfordo, JK. Šios konferencijos-mokyklos tikslas – surengti renginį, skirtą pediatriinės pulmonologijos specialistams ir dėstytojams tobulinti, dirbant kartu Lietuvos ekspertais, kuriems vadovauja prof. Arūnas Valiulis ir su kuriuo buvome šio renginio programos sudarytojai.

Viena konferencijos temų buvo švokštimo ligos (bronchų astma ir kitos) vaikų amžiuje. Prof. P. Brandas aptarė Europos rekomendacijas (jas parengė žymiausių Europos specialistų grupė, kurioje Lietuvai atstovavo prof. A. Valiulis), darbo grupėje jis taip pat pristatė pagalbos metodus esant ikimokyklinio amžiaus vaikų kvėpavimo sutrikimams ir astmos gydymo naujausius tyrimus. Man pačiam teko kalbėti apie astmos ir galvos smegenų ryšius. Šiai konferencijos temai taip pat buvo skirta atskira sesija, kuriai vadovavo dr. Iveta Skurvydienė ir prof. A. Valiulis, apie aerozolių terapiją.

Kita renginio tema buvo vaikų plaučių infekcinės ligos. Dr. A. Thomson savo paskaitoje kalbėjo apie komplikuoatą plaučių uždegimą, plaučių abscesą ir pūlingas plaučių ligas, apie ne cistinės fibrozės lemiamą bronhektaziją.

Labai svarbi darbo grupės tema buvo tuberkuliozė (grupei vadovavo dr. Elena Sučilienė ir prof. A. Valiulis). Šiuo metu Europoje tuberkuliozė – labai aktuali

tema. Buvo manyta, kad ši liga, kažkada vadinama „žmonių mirčių kapitonu“, pritaikius šiuolaikinę chemoterapiją, išnyks, bet, pasirodo, kad atsirado labai atsparios ir netgi visiškai atsparios visiems vaistams bakterijų padermės, sėkmingai kovai su jomis reikia didžiulių išteklių visoje Europoje.

Konferencijoje taip pat kalbėta apie bronchų ir plaučių displaziją (A. Thomson ir A. Bush). Mokslinę konferencijos dalį baigė prof. P. Brandas savo pranešimu apie medikų specialistų mokymo, tobulinimo patyrimą ir reikšmę.

Renginys buvo puikiai organizuotas, vyko nuostabiame senajame Vilniaus universitete, jame gausiai dalyvavo gydytojai ir kiti medikai. Tai buvo sėkmingieji devynioliktieji metai, kai aš bent kartą per metus dalyvauju Lietuvoje vykstančiose tarptautinėse mokyklose ir, žinoma, didžiuojuosi šiuo rekordu.

Konferencijos-mokyklos medžiaga atspausdinta žurnalo *Vaikų pulmonologija ir alergologija* šiam renginiui skirtame numeryje. Aš taip pat parašiau vedamąjį straipsnį apie elektroninių cigarečių ginčytinus aspektus. Šis žurnalas, kurio redakcinės kolegijos nariu tenka būti ir man, palieka gerą įspūdį, spausdindamas nuo 1998 metų aktualius ir reikšmingus straipsnius.

Kitais metais švęsime pirmosios Astmos mokyklos Vilniuje dvidešimtmetį: tam jau pradėjome rengtis aptardami programos komitete svarstytinus klausimus ir temas, kviesdami žymius lektorius. Te greičiau ateina dvidešimtas metinis renginys!

LMA užsienio narys Andrew Bush

Apie atsinaujinančią energetiką

LMA TMS gegužės 6 d. išvažiuojamojo posėdžio tikslas – susipažinti su atsinaujinančios energetikos objektų veikla ir pažangių technologijų diegimu.

Pirmasis darbotvarkės klausimas – vėjo energetikos būklė ir plėtros perspektyvos. Svarstymas ir

diskusija vyko didžiausiame Lietuvoje vėjo jėgainių parke (Čiūteliai, Šilutės r.). Dabar Lietuvoje priskaičiuojama 17 vėjo jėgainių parkų ir apie aštuonias dešimtis pavienių jėgainių. Jų indėlis į bendrąją šalies energetiką nuolat auga. Vėjo energetikos atstovai prognozuoja, kad tęsis nuoseklus gamybos augimas,

o dėl sparčios technologijų raidos ši energija taps vis pigesnė.

Čiūtelių vėjo jėgainių parke sumontuota 17 Vokietijos gamintojo *Enercon GmbH* jėgainių. Visu pajėgumu pradėjęs veikti parkas pasiūlys Lietuvos rinkai daugiau ekologiškai gaminamos elektros energijos ir padės mažinti anglies dioksido išmetimą į atmosferą.

Tačiau pagal dabar galiojančius teisės aktus prie perdavimo tinklų jungiamų šalies vėjo elektrinių suminė galia gali siekti daugiausiai 500 MW. Dar efektyviau elektrą iš vėjo gamintų jėgainės jūroje. Jūrose statomos vėjo jėgainės ne tik netrukdo gy-

ventojams, bet ir gali pagaminti daugiau elektros dėl žymiai stipresnio jūrų vėjo. Tuomet minėtą galiojančių limitų reikėtų didinti iki 850 MW.

Antroji išvažiuojamojo posėdžio dalis įvyko UAB *Fortum Klaipėda* termofikacinėje elektrinėje. Ši jėgainė, naudodama komunalines ir pramonines atliekas, biokurą, per metus pagamina apie 40 proc. viso Klaipėdos miestui reikalingo šilumos kiekio. Pagaminta elektros energija tiekama į nacionalinį tinklą. Uostamiesčio gyventojams šilumos kaina sumažėjo 15 proc. ir leido per metus sutaupyti apie 21 mln. litų.
Dr. Bronius Jaskelevičius, Technikos mokslų skyriaus mokslinis sekretorius

Ar Lietuvos žemės ūkiui reikia žemių sausinimo?

Gegužės 8 d. LMA įvyko Vandens problemų tarybos organizuotas seminaras-diskusija „Žemių sausinimas: problemos ir galimi sprendimo būdai“. Seminare dalyvavo įvairių mokslo įstaigų, ministerijų, žemdirbių ir savivaldybių organizacijų atstovai. Buvo analizuojama situacija, susidariusi dėl prastėjančios sausinamų žemių būklės.

Lietuva, turėdama 2,5 mln. ha drenažu sausinamų žemės ūkio naudmenų, turi išskirtines sąlygas konkurencingo ir pažangaus žemės ūkio plėtrai. Dauguma sausinimo sistemų priklauso valstybei, tačiau melioracijos fondo vertė šalyje sparčiai nyksta. Moksliniai tyrimai, taip pat praktinė drenažo įrengimo ir jo eksploatavimo patirtis rodo, kad prieš 40–50 metų rengtos drenažo sistemos dėl mechaninių

pažeidimų, drenų uždumblėjimo ir užaugimo augalų šaknimis dideliuose plotuose jau nefunkcionuoja arba jų veikimas yra mažai efektyvus. Siektina, kad per 2015–2040 metus kasmet būtų rekonstruojami melioracijos statiniai bent 60 tūkst. ha plote. Pastaruoju metu vidutiniškai per metus šie darbai atliekami tik 10 tūkst. ha plote.

Atsižvelgiant į susidariusią situaciją siūloma Vyriausybei numatyti ilgalaikę (20 metų) veiksmų programą, kuri užtikrintų realias ir efektyvias drenažo ir kitų melioracijos statinių rekonstravimo apimtis bei dirvožemių apsaugos ir jų gerinimo priemones, leidžiančias žemdirbiams sudaryti tinkamas ūkininkavimo sąlygas.
Prof. Arvydas Povilaitis, LMA Vandens problemų tarybos pirmininkas

Mokslas ir lietuvių kalba

Gegužės 8 d. Valstybinė lietuvių kalbos komisija ir LMA surengė diskusiją „Mokslas ir lietuvių kalba: dialogas“.

Diskusijoje dalyvavę Kalbos komisijos atstovai, LMA nariai kalbėjo apie būdus, galinčius sušvelninti anglų kalbos dominavimą mokslo srityje. LMA na-

rys Vytautas Jonas Sirvydis išsakė susirūpinimą dėl medicinos srities publikacijų kalbos. Jis pabrėžė, kad Lietuvoje beveik neliko lietuviškų medicinos žurnalų, leidžiami angliški arba dvikalbiai, kuriuose lietuviškų tekstų nuolat mažėja. Ilgiausiai iš jų lietuviškumą išlaikęs žurnalas *Lietuvos chirurgija* šiuo metu jau 50 proc.

straipsnių spausdina anglų kalba. Prof. V. J. Sirvydžio nuomone, visuomenei kaip tik yra didesnis poreikis gauti naujausią informaciją lietuvių kalba.

Kalbos komisijos narė, Lietuvių kalbos instituto Terminologijos centro vadovė dr. Albina Aukšoriūtė pabrėžė, kad terminija yra vienas svarbiausių mokslo kalbos dalykų, kalbos neįmanoma ugdyti atsietai nuo mokslo, meno, technikos ir kitų sričių terminijos. Kalbos komisijos Svetimžodžių skyriaus vedėja Audra Ivanauskienė kalbėjo apie jau dešimtmetį veikiančio Terminų banko informacinę ir organizacinę sistemą, lietuviškos terminijos problemas.

Kalbos komisijos narės, Lietuvių kalbos instituto Bendrinės kalbos skyriaus vadovės dr. Ritos Miliūnaitės nuomone, lietuvių mokslo kalbos plėtrai būtini trys dalykai: motyvacija ją vartoti; ne tik noras, bet ir gebėjimas kurti lietuvišką terminiją; dėmesys viešųjų renginių, tarptautinių konferencijų kalbai, nes iš jų lietuvių kalba visiškai išstumta.

Kalbos komisijos pirmininkė dr. Daiva Vaišnienė, apibendrindama diskusiją, pabrėžė, kad kalbos politika ir mokslo politika turi derėti ir siekti bendro tikslo išlaikant valstybinės kalbos statusą. Kalbos komisija siūlo skatinti ir labiau vertinti mokslo populiarinimo veiklą, užtikrinti, kad mokslininkai bet kurios srities mokslo rezultatus galėtų skelbti ir valstybine kalba, ypač žurnaluose, leidžiamuose valstybės biudžeto lėšomis.

Skatinant lietuviškos terminijos plėtrą siūlytina, kad būtų pateikiamos išsamios ne lietuvių kalba parašytų mokslo darbų santraukos lietuvių kalba, skatinamas ir koordinuojamas terminijos kūrimas, terminų žodynų rengimas derinamas su jų aprobavimu Kalbos komisijoje. Didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas studentų ir jaunųjų mokslininkų rašto darbų ir publikacijų kalbai, virose studijų programose dėstytinas specialybės kalbos kursas, pabrėžiant specialybės srities terminijos dalykus.

Aurelija Dvylytė, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Bendrojo skyriaus vedėja

Žmogaus ir gamtos sauga

Gegužės 8–10 d., artėjant Pasaulinei aplinkos apsaugos dienai, Aleksandro Stulginskio universitete organizuota tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Žmogaus ir gamtos sauga“, tarp kurios rengėjų buvo ir LMA ŽŪMM skyrius. Konferencijos tikslas – plėtoti žmogaus saugos ir sveikatos bei gamtos apsaugos tyrimus akcentuojant šių problemų sąsajas, sudaryti galimybę mokslininkams ir kitiems tyrėjams skleisti tyrimų rezultatus ne tik tarp mokslininkų ir studentų, bet ir tarp žemės, miškų ūkio ar kitų sričių specialistų, profesinių sąjungų atstovų, populiarinti žmonių saugios ir sveikos aplinkos bei gamtos apsaugos nuostatas.

Moksliniai pranešimai skaityti ergonomikos, profesinės saugos ir aplinkosaugos inžinerijos, aplinkos ir sveikatos, ekologijos, darnios miškininkystės mokslinė tematika. Aptartos ekologinės žemdirbystės problemos, mokslininkų darbai siekiant ekologinio ūkininkavimo tvarumo ir aplinkos, sveikos gyvensenos bei maisto produktų įtaka žmonių sveikatai. Pranešimuose buvo analizuojama, kaip klimato pokyčiai veikia sezoninius gamtos reiškinius.

**LMA tikrasis narys
Algirdas Jonas Raila**

Horizontas 2020

Gegužės 27 d. įvyko MFChM skyriaus susirinkimas, kuriame akademinė bendruomenė buvo supažindinta su naująja Europos Sąjungos mokslinė programa *Horizontas 2020*. Programą pristatė Lietuvos mokslo tarybos Tarptautinių programų skyriaus vedėja dr.

Aistė Vilkanauskytė. *Horizontas 2020* – tai didžiausia mokslinė programa, apimanti 2014–2020 metus. Programos biudžetas – 70,2 mlrd. eurų. Ją sudaro trys pagrindiniai prioritetai: pažangus mokslas – skatinami aukšto lygio moksliniai tyrimai; pramonės lyderystė –

remiamos inovatyvios MVĮ bei pramonės technologijų srities tyrimai ir visuomenės iššūkiai – sprendžiami visuomenei svarbūs klausimai, susiję su klimato kaita, transportu, energetika, maisto sauga, saugumu ir kt. Išsamiau apie šią programą galima sužinoti Lietuvos mokslo tarybos tinklalapyje www.lmt.lt.

Mokslininkus domino matematikos ir informatikos vieta šioje programoje ir fundamentinių tyrimų vieta naujojoje Europos mokslo finansavimo programoje. Akademijos nariai norėjo sužinoti, koks bus ryšys tarp šios programos, Lietuvos biudžeto ir ES Struktūrinių fondų lėšų. Labai svarbus vaidmuo tenka lėšas administruojančioms Švietimo ir mokslo bei Ūkio ministerijoms. Lietuvos sėkmė labai priklausys nuo šių dviejų ministerijų bendradarbiavimo ir sutarimo esminiais mokslo raidos klausimais. Mokslininkai taip pat domėjosi apie infrastruktūrai skiriamas lėšas

Dr. Aistė Vilkanauškytė ir LMA MFChMS pirmininkas Feliksas Ivanauskas

ir lėšas, skirtas jau anksčiau įsigytai infrastruktūrai palaikyti, remontuoti ir atnaujinti.

LMA tikrasis narys

Valdas Stanislovas Laurinavičius

Akademikų viešnagė Alytuje

Gegužės 28 d. LMA MFChMS Chemijos sekcijos išplėstinis išvažiuojamasis posėdis „Fizinių mokslų studijų programų perspektyvos“ įvyko didžiausiame pietų Lietuvos kultūros ir mokslo židinyje – Alytaus kolegijoje. Alytaus kolegijos direktorė doc. Danutė Remeikienė supažindino su kolegijos, įkurtos 1960 metais, istorija. LMA prezidentas Valdemaras Razumas susirinkime dalyvaujantiems Alytaus kolegijos darbuotojams bei studentams papasakojo apie LMA istoriją ir dabarties aktualijas. Vėliau Alytaus kolegijos direktorės pavaduotoja akademinėi veiklai Jurgita Merkevičienė pristatė kolegijos studijų programas. Posėdžio dalyvius labiausiai domino fizinių, technologinių ir biomedicinių mokslų studijų programos bei jų perspektyva. Informacijos ir ryšių technologijos fakultetas yra atsakingas už populiariąją informacinių sistemų technologijų studijų programą. LMA MFChMS pirmininkas Feliksas Ivanauskas pasiūlė kitą kartą surengti posėdį šiame fakultete ir pakviesti geriausius Lietuvos informacinių technologijų specialistus. Gana paklausios yra automobilių techninio eksploatavimo ir statinių inžinerinių sistemų studijų programos. Alytaus kolegijos bendruomenė tikisi, jog nuo šių metų rugsėjo mėn. galės vykdyti naują maisto produktų

Iš kairės: Alytaus kolegijos direktoriaus pavaduotojas strateginei plėtrai ir infrastruktūrai Nerijus Cesiulis, LMA tikrieji nariai Valdemaras Razumas ir Eugenijus Norkus

technologijos studijų programą. LMA tikrasis narys Valdas Stanislovas Laurinavičius sutiko teikti kolegijai visokeriopą metodinę paramą, užtikrinančią programos vykdymo aukštą kokybę. Vėliau dr. Rytis Zautra visus pakvietė aplankyti Alytaus kolegijos Regioninį technologijų centrą.

LMA tikrasis narys Aivaras Kareiva

Galvijų genetikos naujienos

Gegužės 28–29 d. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Gyvulininkystės institute įvyko kartu su LMA ŽŪMMS organizuota tarptautinė konferencija „Ūkinių gyvūnų genetiniai išteklių ir jų savybių įvairovė“, kurioje dalyvavo Latvijos, Estijos, Lenkijos, Slovėnijos, Slovakijos, Graikijos, Vokietijos mokslininkai bei kitų institucijų atstovai. Konferencijos dalyviai pranešimuose apžvelgė situacijas atskirose valstybėse saugant ūkinių gyvūnų genetinius išteklius. Slovėnijos atstovė Marija Klopčič pateikė informacijos apie nykstančių ūkinių gyvūnų veislių paramos ir pagalbines priemones. Lenkijos atstovė Elzbieta Martyniuk pranešime pagrindinį dėmesį skyrė Nagojos protokolui ir nacionalinei strategijai bei veiksmų planui saugant ūkinių gyvūnų genetinius išteklius. Tesalonikų Aristotelio universiteto (Graikija) mokslininkas Andreas Georgaudis apžvel-

gė veislių pažeidžiamumo būklės nustatymo būdų paieškas, remiantis populiacijų naudojimo ir kita svarbia geoinformacija. LSMU Gyvulininkystės instituto mokslininkai skaitė nemažai pranešimų apie ūkinių gyvūnų genofondo išsaugojimą Lietuvoje ir vykdomus tyrimus.

Konferencijos dalyviai aplankė LSMU Gyvulininkystės institute surengtą parodą „Nykstantys ūkiniai gyvūnai – praeitis ir dabartis“. Parodoje buvo pristatytos nacionalinės gyvūnų veislės – žemaitukai ir Lietuvos sunkieji žirgai, Lietuvos šėmieji ir baltungariai bei senojo genotipo Lietuvos žalieji galvijai, vietinės šiurkščiaivilnės ir Lietuvos juodgalvės avys, vištinės žąsys, Lietuvos skalikai, lietuviškų veislių balandžiai.

**LMA tikrasis narys
Henrikas Žilinskas**

Prof. S. Jundzilo ir prof. J. Dagio skaitymai

Botanikos ir augalų fiziologijos mokslo raidai Lietuvoje didelės reikš-

mės turėjo profesorius, filosofijos ir teologijos daktaro, Vilniaus universiteto Gamtos mokslų kabineto vadovo, botaniko ir geologo, pirmojo augalų morfologijos ir fiziologijos vadovėlio autoriaus – Stanislovo Jundzilo ir profesorius, habilituoto mokslų daktaro, augalų augimo fiziologijos mokslinių tyrimų pradininko Lietuvoje, Vilniaus universiteto Augalų anatomijos ir fiziologijos katedros įkūrėjo ir vadovo, LMA Biologijos instituto Augalų fiziologijos laboratorijos įkūrėjo, vadovėlių autoriaus, žodynų ir mokslinių žurnalų redaktoriaus – Jono Dagio veikla.

Birželio 4 d. LMA įvyko 8-ieji *Prof. S. Jundzilo ir prof. J. Dagio skaitymai*. Renginį atidarė Lietuvos MA tikrasis narys Pavelas Duchovskis, kuris nuo 2013 m.

birželio mėn., pakeitęs Lietuvos augalų fiziologų draugijos įkūrėją bei ilgametį pirmininką Lietuvos MA narį Alfonsą Merkį, vadovauja draugijai.

Pirmąjį pranešimą „Temperatūrinis stresas ir fitohormonai: problema ir išspręstumo laipsnis“ skaitė Gamtos tyrimų centro Botanikos instituto mokslininkė habil. dr. Nijolė Anisimovienė, antrąjį – „Augalų fiziologija – agronomijai“ – Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Sodininkystės ir daržininkystės instituto mokslininkė dr. Giedrė Samuolienė. Autorės aptarė šiuolaikines, teorines ir praktines, augalų fiziologijos problemas, nagrinėjo jų ištirtumo laipsnį bei sprendimo galimybes. Pranešimų klausėsi LMA BMGMS nariai, Gamtos tyrimų centro, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro ir Lietuvos augalų fiziologų draugijos mokslininkai.

Dr. Aurika Ričkienė, Lietuvos augalų fiziologų draugijos sekretorė

Apie agrocheminių tyrimų rezultatų sklaidą

Birželio 17 d. Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC) Joniškėlio bandymų stotyje įvyko LAMMC ir LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus organizuotas seminaras-diskusija „Agrocheminių tyrimų rezultatų sklaida“, skirta agrochemiko dr. Kazio Pleševičiaus 100-osioms gimimo metinėms. Renginyje dalyvavo žemės ūkio srities mokslo darbuotojai ir veteranai, Pasvalio r. savivaldybės vadovai ir specialistai, Vyriausybės ir Žemės ūkio ministerijos atstovai, K. Pleševičiaus artimieji.

Buvo išklaustyti pranešimai apie Agrochemijos mokslo raidą Lietuvoje, svarbiausius tyrimo rezultatus, aktualijas, perspektyvius tyrimus ir rezultatų sklaidą. LMA tikrasis narys Algirdas Motuzas ir Aleksandro Stulginskio universiteto doc. Vanda Buivydaitė pateikė informacijos apie Šiaurės Lietuvos dirvožemių našumą, LAMMC Agrocheminių tyrimų laboratorijos direktorius prof. Gediminas Staugaitis aptarė dirvožemio degradacijos proble-

mas: humuso mažėjimas, dirvožemio rūgštėjimas, nesubalansuotas tręšimas. Mokslo darbuotojas doc. Jonas Mažvila kalbėjo apie tręšimo priklausomumą nuo dirvožemio našumo parametrų. Joniškėlio bandymų stoties direktorė dr. Stanislava Maikštėnienė ir vyresn. mokslo darbuotoja dr. Aušra Arlauskienė supažindino su agrochemijos mokslo raida šiame padalinyje.

Antroje renginio dalyje prisiminti agrochemiko dr. K. Pleševičiaus darbai: sukurtos laboratorijos ir mokykla, išleistos monografijos, straipsniai. Susirinkusieji artimųjų sukurtoje vaizdo medžiagoje pamatė mokslininko gyvenimo tarpukario Nepriklausomoje Lietuvoje, stažuotėse Danijoje ir Švedijoje, lagerių Sibire ir grįžus į Lietuvą akimirkas, įamžintas nuotraukose ir laiškuose. Ant namo, kuriame gyveno dr. K. Pleševičius, atidengta atminimo lenta.

LMA tikrasis narys Zenonas Dabkevičius, Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus pirmininkas

Žemdirbio vasara

Birželio 19 d. LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius kartu su Žemės ūkio ministerija, Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba ir Aleksandro Stulginskio universitetu (ASU) bei jo Bandymų stotimi surengė mokslinę-praktinę konferenciją ir šiuolaikinių augalininkystės technologijų apžiūrą „Žemdirbio vasara 2014: tikslioji ir tausojamoji žemdirbystės sistemos – technologijos, keičiančios ūkininkavimo ateitį“.

Teorinėje dalyje ASU ir Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras (LAMMC) Žemdirbystės instituto mokslininkai, Žemės ūkio ministerijos ir Konsultavimo tarnybos specialistai dideliame būriui ūkininkų ir žemdirbiškų organizacijų praktikų perskaitė pranešimus aktualiais tiksliosios ir tausojamosios žemdirbystės klausimais. Apie tausojamosios žemdirbystės praktinį įgyvendinimą 2014–2020 m. kalbėjo Žemės ūkio ministerijos Kokybės skyriaus vyriausioji specialistė Ausma Miškinienė. Didelio klausytojų dėmesio sulaukė pranešimai apie optimalų žemės dirbimą šiuolaikinėse agroekosistemose ir dirvožemio na-

šumo bei augalų produktyvumo palaikymo būdus tausojamoje žemdirbystėje. Tyrimų rezultatus šiais klausimais aptarė ASU Agroekosistemų ir dirvožemio mokslų instituto direktorius doc. Vaclovas Bogužas ir LAMMC Joniškėlio bandymų stoties direktorė dr. Stanislava Maikštėnienė. Konsultavimo tarnybos direktoriaus pavaduotojas Rimtautas Petraitis kalbėjo apie tiksliojo ūkininkavimo sprendimus Lietuvoje, ASU prof. Dainius Steponavičius ir doc. Remigijus Zinkevičius – apie modernią techniką tiksliajai žemdirbystei. Bene labiausiai dalyvius sudomino šio ūkininkavimo būdo praktinė patirtis Latvijoje, su kuria supažindino tos šalies ūkininkas Aivars Burmistris.

Praktinėje konferencijos dalyje, kuri buvo surengta ASU Bandymų stoties laukuose, UAB *Dotnuvos projektai*, PRYMO ir kiti žemės ūkio mašinų platintojai demonstravo tiksliosios žemdirbystės techniką bei įrangą. Baigiamojame diskusijoje aptartos technologinės inovacijos dabartinėmis ūkininkavimo sąlygomis. **LMA tikrasis narys Algirdas Juozas Motuzas**

LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ renginiai

Per šį ketvirtį LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ organizavo 18 renginių.

>>> Balandžio 23 d. surengta popietė, skirta lietuvių literatūros klasiko Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms. K. Donelaičio *Metų* ištraukas skaitė dabartiniai ir buvę Lietuvos radijo ir televizijos diktoriai. Apie *Metų* kalbos grožį pranešimą skaitė Lietuvos kalbos instituto direktorė dr. Jolanta Zabarskaitė. Renginys vyko Vilniaus M. Daukšos vidurinėje mokykloje.

>>> Balandžio–birželio mėn. organizuotos „Mokslo žinių dienos“. Paskaitas vidurinių mokyklų ir gimnazijų moksleiviams skaitė aukštųjų mokyklų dėstytojai: Lietuvos edukologijos universiteto doc. Valerijus Smirnovas, Mykolo Romerio universiteto dr. Algirdas Pocius, VU Biochemijos instituto direktoriaus pavaduotoja dr. Virginija Bukelskienė. Vilniaus miesto vidurinių mokyklų moksleiviams buvo organizuota edukacinė programa „Susipažinkime su Verkių istorija“.

>>> Balandžio 18 d. kartu su Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos surengtas Tarptautinis paminklų ir paminklinių vietovių apsaugos diena skirtas minėjimas, kuriame dalyvavo įvairių sričių nekilnojamojo kultūros paveldo tyrinėtojai. Renginyje aptarti kultūros paveldo integravimo svarbos ir kiti aktualūs paveldosaugai klausimai, ap-

Lietuvos sveikatos apsaugos ministras Vytenis Andriukaitis B. Tiknevičiūtės knygos *Tėvas Stanislovas – mažutėlių tarnas* sutiktuvsė

dovanoti 2013 m. archeologijos paveldo išsaugojimo darbų konkurso laureatai.

>>> Siekiant pristatyti visuomenei mokslo bei kultūros ir meno sričių jaunos ir talentingas žmones pradėtas renginių ciklas „Jauni ir talentingi“. Pirmasis renginys įvyko balandžio 11 d., susipažinta su jaunu lietuvių muzikų duetu „Duettissimo“ – smuikininke Dalia Dėdinskaite ir violončelininku Glebu Pyšniaku. Birželio 3 d. jie kartu su akordeonistu TV konkurso „Lietuvos talentai“ laureatu Martynu Levickiu atliko naują programą.

>>> Gegužės 8 d. kartu su Dvasinio ugdymo ir meditacijos centru surengta konferencija „Dvasingumo pažinimas – gyvenimo jėga“, kurios programoje – pranešimai, diskusijos, praktiniai užsiėmimai, meditacijos.

>>> Gegužės 21 d. kartu su Lietuvos rašytojų sąjunga surengtas penkiasdešimtojo tarptautinio poezijos festivalio renginys – Poezijos pavasario laureatų eilėraščių muzikoje „Šalis mana – širdis mana“.

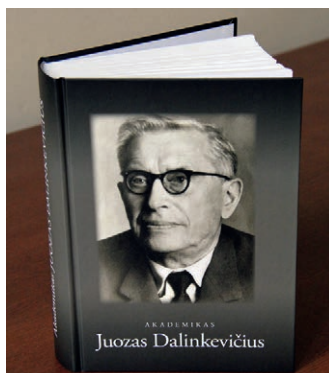
>>> Birželio 5 ir 12 dienomis įvyko renginiai iš ciklo

Koncertuoja „Duettissimo“ – smuikininė Dalia Dėdinskaite ir violončelininkas Glebas Pyšniakas

„[žymių žmonių portretai“, skirti Tėvo Stanislovo ir akademiko geologo Juozo Dalinkevičiaus atminimui. Birželio 5 d. buvo sutikta Tėvo Stanislovo dukterėčios Birutės Tiknevičiūtės knyga *Tėvas Stanislovas – mažutėlių tarnas*. Kalbėjo: filosofas dr. Krescencijus Stoškus, LMA tikrasis narys Algis Petras Piskarskas, Lietuvos sveikatos apsaugos ministras Vytenis Andriukaitis, paveldosaugininkė Gražina Drėmaitė, dailininkas Aloyzas Stasiulevičius, istorikė Anelė Butkuvienė, knygos autorė Birutė Tiknevičiūtė ir kiti.

>>> Birželio 12 d. drauge su LMA BMGMS bei VU Gamtos mokslų fakultetu surengtos knygos *Akademikas Juozas Dalinkevičius* sutiktuvės. Renginyje knygos sudarytojas LMA narys Algimantas Grigelis skaitė pranešimą „Akademikas Juozas Dalinkevičius – asmenybės portretas“. Dalyviai klausė profesoriaus sūnėno smuikininko Gedimino Dalinkevičiaus ir

gitaristo Simono Bušmos muzikavimo. Renginį vedė LMA viceprezidentas Domas Kaunas.

Aldona Daučiūnienė, LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė

knygų sutiktuvės

Jaukus pasisėdėjimas su Kristijono Donelaičio *Metais*

Gegužės 22 d. LMA buvo surengtas vakaras, skirtas diskusijai Kristijono Donelaičio *Metams* atminti ir pirmajai aukštos kokybės faksimilei Lietuvoje pristatyti. Vakaronė pradėta poemos ištraukų skaitymu. Juos nuotaikingai pradėję prof. Valdemaras Razumas, prof. Vytautas Basys, prof. Aleksandras Vasiliauskas ir prof. Rūta Dubakienė klausytojus nuteikė tolesniam aptarimui.

LMA Vrublevskių bibliotekos retų leidinių skyriaus vedėja dr. Daiva Narbutienė dalijosi savo pastebėjimais ir faksimilinėmis įžvalgomis apie retą leidybinę sritį, ją apibūdinančios terminijos stoką ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Dr. D. Narbutienė lygino 2010 metais Kaune išleistą K. Donelaičio *Metų* faksimilinį leidinį su naująja faksimile ir pripažino, jog pastarąją tikrai galime laikyti faksimile, ne faksimiliniu ar fotografuotiniu leidiniu.

Mažonoje konferencijų salėje susirinkusieji galėjo pavartyti K. Donelaičio *Metų* faksimilę. UAB *Petro*

ofseto atstovė, vadovavusi faksimilės projektui, Kamilė Kalibataitė pristatė faksimilės gamybines subtilybes. Vakaro pabaigoje išsiskyrė prof. Dainoros Pociūtės-Abukevičienės pranešimas apie K. Donelaičio kaip kūrėjo ir lietuviybės puoselėtojo svarbą, taip pat jo išskirtinį indėlį į lietuvių grožinę literatūrą. **Kamilė Kalibataitė, UAB *Petro ofsetas* rinkodaros ir reklamos direktorė**

Dvi Lietuvos

Birželio 17 d. LMA mažojoje konferencijų salėje įvyko LMA tikrojo nario, VU Filosofijos fakulteto Sociologijos katedros prof. Zenono Norkaus naujos monografijos *Du nepriklausomybės dešimtmečiai. Kapitalizmas, klasės ir demokratija Pirmojoje ir Antrojoje Lietuvos Respublikoje lyginamosios istorinės sociologijos požiūriu* (Vilnius: Aukso žuvys, 2014) sutiktuvės. Monografija išleista vykdant Europos socialinio fondo pagal Lietuvos 2007–2013 m. laikotarpio Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ VP1-3.1-ŠMM-07-K priemonę „Parama mokslininkų ir kitų tyrėjų mokslinei veiklai (visuotinė dotacija)“ finansuotą projektą *Du nepriklausomybės dešimtmečiai: Kauno (1918–1940) ir Vilniaus (1990–2012) Lietuvos Respublikos lyginamosios istorinės sociologijos požiūriu* (VP1-3.1-ŠMM-07-K-01-010).

Projekto tikslas – ištirti tarpukario ir pokomunistinės Lietuvos ekonominės, socialinės ir politinės raidos kelių panašumus ir skirtumus, sinchroninį dabartinės Lietuvos būklės palyginimą su kitomis pokomunistinėmis šalimis, praplečiant ir papildant dabartinės raidos tarptautiniais diachroniniais palyginimais su

tarpukario laikų raida. Monografijoje ieškoma atsakymo į klausimą, kada Lietuvos ūkinė pažanga buvo santykinai didesnė, lyginama tarpukario (valstybinis kooperatinis kapitalizmas) ir šiuolaikinės Lietuvos (neoliberalus kapitalizmas) ūkinė santvarka, jų vieta tarptautiniame darbo pasidalijime, visuomenės klasinė struktūra, plačiame tarptautiniame kontekste matuojamas demokratijos ir autoritarizmo (tarpukariu) lygis.

Renginį vedė Lietuvos istorijos instituto direktorius dr. Rimantas Miknys. Savo mintimis apie knygą pasidalijo knygos rankraščio recenzentai ir skaitytojai VU Istorijos fakulteto Naujosios istorijos katedros vedėjas prof. Zenonas Butkus, Lietuvos istorijos instituto XX a. istorijos skyriaus vedėjas dr. Česlovas Laurinavičius, VU Ekonomikos fakulteto Teorinės ekonomikos katedros vedėjas prof. Romas Lazutka, dviejų monografijos skyrių bendraautoris KTU Viešosios politikos ir administravimo instituto dr. Vaidas Morkevičius. Kalbėjo leidyklos „Aukso žuvys“ direktorė Sigita Pūkienė.

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus informacija

sveikiname

Giedriui Antanui Kuprevičiui – 70

Balandžio 8 d. prof. Giedriui Antanui Kuprevičiui sukako 70 metų. LMA prezidiumas bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina jubiliatą.

Jūsų talentas, įvairiapusė veikla tapo neatsiejama Lietuvos kultūros dalimi. Jūs, visais laikais nevengiantis eksperimentuoti, besimantis naujovių, pasirengęs proveržiui ir puoselėjantis sąžiningos atsakomybės jausmą, ne tik išliekate lietuviškosios muzikos avangarde, bet ir esate laikomas vienu pagrindinių muzikinės kultūros ugdytojų, jaunimo muzikinės veiklos rėmėjų.

Mus žavi Jūsų energija ir pasišventimas Lietuvai.

Linkime Jums, mielas Maestro, kūrybinės sėkmės, naujų darbų, toliau džiuginti klausytojus savąja muzi-

ka, „sudėta iš įvairiagarsio gyvenimo sulipdytų dienų, įvykių ir jų interpretacijos“, ar įtaigiu žodžiu.

Plurimos annos!

Domui Kaunui – 65

Balandžio 21 d. LMA viceprezidentą Domą Kauną LMA prezidiumas bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina jubiliejaus proga.

Akademinei bendruomenė vertina Jūsų išskirtines kompetencijas, organizacinius gebėjimus, energiją ir pasišventimą tiriant Lietuvos spaudos paveldą, kultūrą. Jūsų moksliniais darbais ypač remiasi ieškančios žinių apie Mažosios Lietuvos raštijos istoriją. Būdamas puikus oratorius, asmenine patirtimi uždegate ir jaunąją kartą gilintis į tautos istorinį palikimą, puoselėti vertybes, o pastarieji K. Donelaičiui skirti darbai ne vieną paskatino naujai žvelgti į neišsenkančius Lietuvos kultūros lobynus, dvasinius turtus. Jūs pelnėte daugybės sutiktų žmonių pagarbą ir meilę.

Visos įgytos ir dažniausiai po kruopelytę surinktos žinios sugula į svarbias ir nepaprastai estetiškai išleistas Jūsų monografijas, knygas ir leidinius.

Linkime Jums, mielas Jubiliate, kūrybinės sėkmės, naujų darbų ir gražaus laiko idėjoms įgyvendinti.

Gražvydui Kirvaičiui – 75

Gegužės 31 d. LMA Užsienio kalbų centro direktoriui doc. dr. Gražvydui Kirvaičiui sukako 75-eri.

Vertiname Jūsų filologinį talentą, energiją ir organizacinius gebėjimus, ilgametę pedagogo patirtį, tolerantišką, inteligentišką laikyseną. Pavyzdiniais grožinių kūrinių, ekonomikos ir kitų leidinių anglų kalba vertimais Jūs priartinote prie Lietuvos šią kalbą ir kultūrą. Jūsų edukacinės knygos, vadovėliai ir su-manūs kursai suteikė ir tebetiekia bendravimo anglų kalba įgūdžių ne vien mokslininkams. Žavi Jūsų verstų garsių užsienio autorių kūrinių graži ir turtinga lietuvių

kalba, pasižyminti ypatingu subtilumu, vaizdingais ir taikliais žodžiais.

Linkime Jums, mielas Jubiliate, geros sveikatos, kūrybinės sėkmės ir naujų širdžiai mielų darbų.

Tebūna Tos valandos kupinos prasmės, o kiekvienas pavasaris – svaiginantis kaip pienių vynas!

Antanui Buračui – 75

LMA prezidiumas bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius birželio 17 d. nuoširdžiai sveikina prof. Antaną Buračą jubiliejaus proga.

Jūs įnešėte svarbų indėlį į metaekonomiką, regioninio prognozavimo ir ekologinės tvaros metodologiją, tarp-

tautinių finansų ir investicijų sritį, ekonomikos ir finansų lietuviškos terminijos kūrimą, aktyviai dalyvavote įvairių tarptautinių programų darbe, esate daugelio šalies ir užsienio leidinių redakcinių kolegijų narys, nuolat dirbate ugdydamas jaunuosius mokslininkus.

Būdamas vienas Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narių, Lietuvos žmogaus teisių asociacijos steigėjas, Jūs ir toliau esate aktyvus visuomenės veikėjas, skiriantis didelį dėmesį visuomenės gerovei, dvasinėms vertybėms, istorijai, kultūrai, žmogaus orumui.

Linkime Jums, mielas Jubiliate, kūno ir dvasios tvarumo bei gražių darbų Lietuvai.

Algimantui Miškiniui – 85

Birželio 25 d. prof. Algimantui Miškiniui sukako 85-eri. LMA prezidiumas bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina LMA narį prof. habil. dr. Algimantą Miškinį jubiliejaus proga.

Jūs, žymus architektūros istorikas, urbanistikos, kultūros paveldo tyrinėtojas įnešėte didžiulį indėlį į Lietuvos mokslą ir kultūrą, esate visuotinai pripažintas šių tyrimų sričių ekspertas. Jūsų atlikti svarūs darbai yra puikiai žinomi ir vertinami.

Jūs esate garsus meno kūrinių – Lietuvos, Europos, Rytų šalių – kolekcininkas ir mecenatas. Jūsų dėka Lietuvos visuomenė, – pirmiausia Jūsų gimtojo miesto Kauno, vėliau ir Vilniaus – turi neįtikėtiną galimybę džiaugtis ir tyrinėti Jūsų dovanotas unikalias, išskirtinai vertingas meno kolekcijas. Žavi Jūsų erudicija, interesų įvairovė, tolerantiška inteligentiška laikysena.

Linkime Jums, mielas Jubiliate, stiprios sveikatos, kūrybinės sėkmės, naujų prasmingų darbų Lietuvai. Ilgiausių metų!

Konstantinui Pileckui – 60

Konstantinas Pileckas yra gerai žinomas pasaulyje matematinės fizikos lygčių specialistas. Būtent jis Lietuvoje pradėjo matematinės hidrodinamikos svarbius mokslinius tyrimus, parengė ir subūrė grupę jaunųjų tyrėjų, dirbančių šioje srityje. K. Pileckas dirbo mokslinį darbą daugelyje pasaulio universitetų. Kartu su bendraautoriais paskelbė per 90 mokslinių straipsnių. Paminėtinas jo per 200 puslapių darbas *Navje-Stokso sistema srityse su cilindrinio išėjimu begalybėje* kolektyviniame keturių tomų veikale *Mateminės skysčių dina-*

mikos žinynas (2007). K. Pileckas yra vadovėlio doktorantams ir magistrantams *Navje-Stokso lygčių matematinė teorija* (2007) autorius. Už darbą „Klampaus skysčio dinamikos begalinėse srityse matematiniai modeliai“ K. Pileckui 2007 m. buvo suteikta Lietuvos mokslo premija. 2004 m. išrinktas Lietuvos MA nariu ekspertu, nuo 2011 m. yra LMA tikrasis narys. 2004 m. K. Pileckas – Lietuvos

mokslo tarybos narys, šiuo metu yra šios tarybos Gamtos ir technikos mokslų komiteto pirmininkas. Birželio 23 d. profesorius pasitiko gražią savo gyvenimo sukaktį – 60-metį.

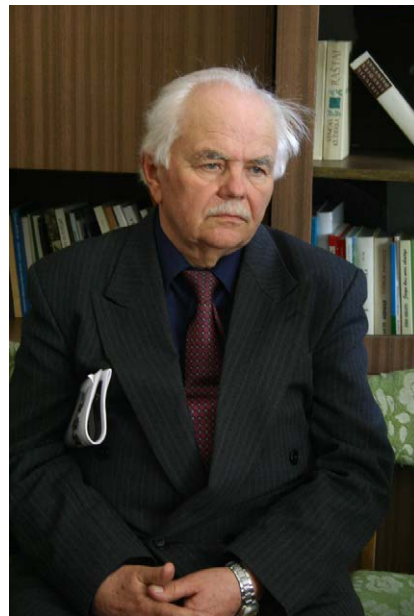
Sveikiname Profesorių Jubiliejaus proga linkime optimizmo, žvalumo, geros nuotaikos, sėkmės darbuose ir asmeniniame gyvenime, geros sveikatos bei ilgų ir prasmingų gyvenimo metų.

žymius mokslininkus prisimenant

Prof. Vytautui Merkiui – 85

Šių metų balandžio 29 d. LMA nariui prof. Vytautui Merkiui būtų sukakę 85 metai. Deja, jau dveji metai, kai nebėra šio darbštaus, kūrybingo istorijos tyrinėtojo, nuoširdaus ir draugiško žmogaus, bendradarbio, bičiulio.

Ilgą ir plati prof. Vytauto Merkio brydė Lietuvos istoriografijoje ir Lietuvos kultūroje. Kupina Jo mokslinės iniciatyvos, kūrybos ir ieškojimų. Sunku už Profesorių kalbėti, tačiau iš daugelio savo knygų Jam, be abejo, mieliausios tos, kurios gimė nejučiant sovietinės dogmatinės prievartos, kuriose buvo atskleista mūsų tautos veržlusėjimas į šviesą, į savo valstybės ir jai būtinų vertybių kūrybą. XIX amžius ir XX a. pradžia buvo Baltijos šalių ambicingas žygis į savarankiškų naujoviškų Lietuvos, Latvijos, Estijos valstybių kūrimą. Prieš paskelbiant tų valstybių susikūrimą reikėjo atsiimti į tamsą nublokštą savo istoriją, sudaryti galimybę jos tolesnei raidai, apginti ir įteisinti užkariautojų užgožtą gimtąją kalbą, padaryti ją elitine, apsaugoti jos raštą, raidyną, išpuoselėti, suteikti apibendrintų bruožų, veidą tautos žodinei ir materialinei kūrybai, atsisukti į ją visu valstybės kūnu ir supažindinti kritišką, tradiciškai vertybinį prioritetą įtvirtinusią Europos energingųjų tautų ir valstybių grandinę. Tokią savivoką žadino ir plėtojo mąstantys ir geriau gyvenimo pulsą jaučiantys šviesuoliai. Prof. Vytautas Merkys savo tyrimus paskyrė tam lietuvių šviesuolių branduoliui. Jo knygos *Dalevskių šeima*, *Simonas Daukantas*, *Knygnešių laikai*, *Motiejus Valančius*, parengti Igno Jonyno, Konstantino Jablonskio

kūrybos dvitomiais, *Lietuvių kalbos tvarumo ir alinimo pietryčių Lietuvoje analizė* – tai pagrindiniai Jo išminties ir širdies pėdsakai – paminklai Jo gyvenimo brydėje, neleidžiantys tai brydei nei užželti, nei likti nepastebėtai.

Atminimas yra gražiausias jausmas. Prof. Vytauto Merkio darbštumas, kūrybingumas ir rezultatai – mokslo veikalai. Jo amžino poilsio vieta Antakalnio kalnelyje saugo Jo, kūrybingo amžininko, atminimą. **LMA narys Antanas Tyla**

Suprasti pasaulį, kalbą ir save

Gegužės 16 d. Vilniaus universitetas ir LMA surengė konferenciją „Suprasti pasaulį, kalbą ir save“, skirtą šviesaus atminimo Vilniaus universiteto rektoriaus, LR Seimo ir Europos Parlamento nario, LMA tikrojo nario prof. Rolando Pavilionio 70-osioms gimimo metinėms. Konferencija prasidėjo VU centrinių rūmų Mažojoje auloje. Į jos dalyvius kreipėsi VU l. e. rektoriaus pareigas prof. Jūras Banys, LMA prezidentas Valdemaras Razumas, VU Filosofijos fakulteto dekanas prof. Arūnas Poviliūnas. Vėliau pranešimus skaitė prof. Evaldas Nekrašas, prof. Marija Aušrinė Pavilionienė ir doc. Saulius Vengris.

Pasibaigus pirmajai konferencijos sesijai, VU bibliotekos Baltojoje salėje buvo atidaryta paroda „Prof. Rolandas Pavilionis (1944–2006).

Prasmė ir tapatumas“. Joje eksponuoti R. Pavilionio darbai, tarp jų bene žinomiausios jo knygos *Kalba. Logika. Filosofija* (1981), *Prieš absurdą* (2 t., 2000–2004), *Tarp šviesos ir tamsos: 99 etiudai* (2000), *Prasmė ir tapatumas, arba Kelionė į save* (2005) ir vertimai: Liudwigo Wittgensteino *Rinktiniai raštai*, Algirdo Juliaus Greimo darbų rinktinė *Semiotika* ir Profesoriaus taip vertinta Henry Davido Thoreau klasika *Voldenas, arba Gyvenimas miške*. Parodoje buvo galima susipažinti su anksčiau nematytomis R. Pavilionio nuotraukomis, gausiais jo apdovanojimais. Per parodos atidarymą kalbėjo VU bibliotekos generalinė direktorė Irena

Iš kairės: l. e. VU rektoriaus pareigas LMA tikrasis narys Jūras Banys, Seimo narė prof. Aušrinė Marija Pavilionienė ir Česlovas Juršėnas

Krivienė ir VU Filosofijos fakulteto Sociologijos katedros profesorius, LMA tikrasis narys Zenonas Norkus.

Po pietų VU Filosofijos fakultete įvyko antroji konferencijos sesija „Prasmė ir tapatumas analitinėje filosofijoje“, kurioje daugiausia dėmesio skirta R. Pavilionio kaip vieno analitinės filosofijos Lietuvoje pradininkų kalbos filosofijos idėjoms, nors apie jį galima būtų kalbėti ir kaip apie savitą gyvenimo filosofą, kuriam visada rūpėjo ne tik kalbos išraiškų prasmė, bet ir gyvenimo prasmė, universiteto – vienos svarbiausių visuomenės institucijų – misija ir reikšmė.

LMA tikrasis narys Evaldas Nekrašas

Parodos „Prof. Rolandas Pavilionis (1944–2006). Prasmė ir tapatumas“ atidarymas VU bibliotekoje. Kalba LMA tikrasis narys Zenonas Norkus

mokslininkų apdovanojimai

LMA narys Algimantas Grigelis išrinktas Tarptautinės geologijos istorijos komisijos (INHIGEO – *International Commission on the History of the Geological Sciences*) Garbės nariu. Apie tai skelbia INHIGEO 2014 m. birželio mėn. cirkuliaras. Šią žinią prof. A. Grigeliui pranešė INHIGEO generalinis sekretorius dr. Baris Kuperis (Barry J. Cooper, Pietų Australijos universitetas).

INHIGEO komisija įkurta 1967 m. Jerevane vykusiame steigiamajame geologijos istorikų suvažiavime. A. Grigelis geologijos istorijos tyrimus pradėjo LMA Geologijos ir geografijos institute 1960 m., INHIGEO nariu tapo 1974 m. Garbės nario vardas suteiktas už ilgametį asmeninį indėlį į geologijos mokslų istorijos tyrimus ir aktyvią veiklą INHIGEO komisijoje, naujas monografijų publikacijas.

LMA BMGMS ir Organizacinio skyriaus inf.

Janui Harffui – Kinijos mokslų akademijos premija

LMA pasiekė informaciją, kad BMGMS užsienio nariui profesoriui dr. Janui Harffui (Jan Harff) 2014 m. sausio mėn. yra suteikta Kinijos mokslų akademijos premija. Ši premija 1994 m. yra įsteigta Kinijos LR Valstybės tarybos, teikiama mokslininkams, inžinieriams, vadybininkams arba organizacijoms už svarų įnašą į tarptautinį mokslinį ir technologinį bendradarbiavimą.

Prof. J. Harffas dabar yra Ščecino universiteto (Lenkija) profesorius ir Yantai krantų tyrimo instituto (Kinijos mokslų akademija) kvietinis profesorius. Tai pirmasis užsienio mokslininkas, dirbantis jūrų geologijos srityje, kuriam suteikta ši premija. Profesoriaus veikla gimtojoje šalyje Vokietijoje, dabar svečioje šalyje Lenkijoje susijusi su matematinės geologijos metodų plėtote krantų tyrimo ir paleoceanologijos studijose.

LMA narys Algimantas Grigelis

Lietuvis profesorius – įtakingiausių pasaulio mokslininkų sąrašė

Į bendrovės „Thomson Reuters“ sudarytą daugiausiai cituojamų mokslininkų reitingą pateko ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto Statybos technologijos ir vadybos katedros profesorius LMA tikrasis narys Edmundas Kazimieras Zavadskas. Į prestižinių mokslininkų sąrašą Lietuvos aukštosios mokyklos atstovo pavardė įtraukta pirmą kartą. Pasaulio įtakingiausių mokslininkų sąrašė – daugiau nei 3 tūkst. pavardžių, kurios suskirstytos pagal 21 mokslininkų veiklos sritį: inžineriją, kosmoso technologijas, mikrobiologiją, ekonomiką ir verslą, kompiuterių mokslus, biologiją ir kitas. Prof. E. K. Zavadskas pateko į pasaulinį inžinerijos reitingą: jo pavardė įrašyta tarp 187 pasaulinės reikšmės inžinerijos mokslininkų.

VG TU inf., A. Jaunias nuotr.

LMA narys Bronius Grigelionis

(1935 11 01 – 2014 05 23)

Gegužės 23 dieną, eidamas 79-uosius metus, mirė žymus Lietuvos matematikas, Lietuvos mokslų akademijos narys, Lietuvių katalikų mokslų akademijos akademikas, Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos instituto prof. habil. dr. Bronius Grigelionis.

B. Grigelionis gimė 1935 m. lapkričio 1 d. 1954–1959 m. studijavo VU Fizikos ir matematikos fakultete, 1959–1962 m. mokėsi aspirantūroje Kijevo ir Maskvos universitetuose. 1963 m. apgynė fizikos ir matematikos mokslų kandidato (dabar – daktaro), o 1969 m. – fizikos ir matematikos mokslų daktaro (dabar – habilituoto daktaro) disertacijas. 1971 m. B. Grigelioniui suteiktas profesoriaus vardas, 1987 m. jis išrinktas Lietuvos mokslų akademijos tikruoju nariu.

B. Grigelionis 1959 m. pradėjo dirbti tuometiniame Fizikos ir matematikos institute (dabar – VU Matematikos ir informatikos institutas) vyresniuoju moksliniu bendradarbiu, 1970 m. tapo Matematinės statistikos sektoriaus vadovu, kuriam vadovavo 35-erius metus.

Prof. B. Grigelionio mokslinio darbo sritis – atsitiktinių procesų teorija ir jų statistika. Jis yra daugiau kaip 130 mokslinių publikacijų tikimybių teorijos ir matematinės statistikos tematika autorius. Sukūrė garsią atsitiktinių procesų teorijos mokyklą. Profesoriaus darbų rezultatai pritaikyti stipriai apkrautų masinio aptarnavimo sistemų analizei ir jų statistinių hipotezių patikrai. Jis pirmasis Lietuvoje susidomėjo draudos ir finansų matematinėmis problemomis. Profesoriaus rastas modelis gerai atspindi realių finansinių duomenų statistines savybes. Jam vadovaujant disertacijas apsigynė 19 matematikų, 8 iš jų vėliau tapo habilituotais daktarais ir profesoriais. Prof. B. Grigelionis – vienas Lietuvos mokslininkų sąjungos steigėjų.

Iki pat mirties prof. B. Grigelionis dirbo VU Matematikos ir informatikos instituto Atsitiktinių procesų skyriuje, buvo aktyvus mokslininkas, Tarptautinio statistikos instituto ir Tarptautinės Bernulio draugijos narys. 2012 m. „Springer“ leidykla išleido jo monografiją.

Prof. B. Grigelionio mokslo darbai 1969 m. įvertinti Lietuvos mokslo premija, jis buvo Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio tarybos narys, apdovanotas Lietuvos nepriklausomybės medaliu už nuopelnus atkuriant ir įtvirtinant Lietuvos nepriklausomą valstybę 1990–2000 metais.

Prof. B. Grigelionis buvo Sąjūdžio pirmojo Seimo narys, Lietuvos mokslo tarybos narys, *Visuotinės lietuvių enciklopedijos* mokslinės redakcinės tarybos narys, Pasvalio rajono Garbės pilietis, Vilniuje gyvenančių pasvaliečių bendrijos pirmininkas. Pasvalyje vyksta Panevėžio apskrities vidurinių mokyklų jaunųjų matematikų olimpiados, kur jaunieji matematikai varžosi dėl profesoriaus vardo taurės.

Šviesus prof. Broniaus Grigelionio atminimas liks Lietuvos mokslų akademijos narių ir visos mokslo bendruomenės širdyse.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas

LMA narys

Leonas Kadžiulis

(1926 06 27 – 2014 06 12)

Birželio 12 d., eidamas 88-uosius metus, mirė iškilus mokslininkas, vienas žymiausių šalies žolininkystės specialistų, aktyvus visuomenės veikėjas, LMA narys prof. habil. dr. Leonas Kadžiulis.

L. Kadžiulis gimė 1926 m. Vėželių k., Skapiškio valsčiuje, Rokiškio apskrityje, ūkininko šeimoje. Studijavo Lietuvos žemės ūkio akademijos Agronomijos fakultete ir įgijo mokslinio agronomo diplomą. 1950 metais pradėjo dirbti Dotnuvos bandymų stoties vyresniuoju mokslo darbuotoju. Prof. L. Kadžiulio ir jo mokinių žolininkystės moksliniai tyrimai, pagrįsti naujomis idėjomis, sudėtingais lauko bandymais bei laboratoriniais tyrimais, įnešė svarų indėlį į šio mokslo teoriją ir praktiką. Per mokslinės kūrybos laikotarpį prof. L. Kadžiulis paskelbė 7 monografijas, per 300 mokslinių ir mokslo populiarinimo straipsnių. Reikšmingiausi prof. L. Kadžiulio darbai įvertinti mokslo premijomis, už nuopelnus Lietuvos mokslui 1998 m. apdovanotas LDK Gedimino ordino Riterio kryžiumi. Sukūręs savo mokslinę mokyklą, prof. L. Kadžiulis parengė daug aukščiausios kvalifikacijos žolininkystės specialistų.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, L. Kadžiulis 1992 m. buvo Lietuvos Respublikos ministras be

portfelio mokslui ir studijoms, inicijavo svarbių dokumentų, susijusių su Lietuvos mokslo ir studijų sistemos pertvarkymu, rengimą ir vertinimą, atstovavo Lietuvos mokslo ir studijų institucijoms įvairiose Europos mokslo organizacijose, 1994–1999 metais vadovavo Lietuvos mokslo tarybai.

Prof. L. Kadžiulis aktyviai dalyvavo Lietuvos mokslų akademijos veikloje, buvo *Visuotinės lietuvių enciklopedijos* ir *Žemės ūkio enciklopedijos* mokslinių redakcinių tarybų narys, mokslo žurnalų redakcinių kolegijų narys.

Visus žavėjo Profesoriaus tvirtos gyvenimo nuostatos, optimizmas, interesų įvairovė, intelektas ir erudicija. Šviesus Profesoriaus atminimas liks visų jį pažinojusiųjų širdyse.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas

Leidinio redakcinė taryba: V. Basys, A. Bernotas, V. A. Bumelis, Z. Dabkevičius, F. Ivanauskas, D. Kaunas, R. Maskoliūnas, A. P. Piskarskas, V. Razumas (pirmininkas), A. Vasiliauskas, G. Žintelis

Leidinį rengė: S. Aukštinaitenė, A. Bagdonavičienė, A. Daučiūnienė, G. Griežienė, B. Jaskelevičius, L. Milošienė, E. Narušytė, J. Olechnovičienė

Kalbos redaktorė A. Bagdonavičienė, nuotraukos V. Valuckienės, apipavidalino M. Datkūnaitė

© Lietuvos mokslų akademija, Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius
<http://lma.lt/>

Spausdino UAB *BMK leidykla*, J. Jasinskio g. 16, 01112 Vilnius
Tiražas 100 egz., nemokamas

ISSN 2029-5707

